

Platón

A SZOFISTA

(megjelent a „Nyomok az avarban – válogatás két évezred rövid, könnyed vadász-történeteiből”-kötetben; Jagdmeister és Tsa., Grünwalduftenberg, 1996)

Sophisten venatur – indul „A szofista” méltatása abban a „Hospitis Opera” című könyvben, melynek összeállítását 1373-ban fejezték be a grünwalduftenbergi bencés kolostorban. A kéziratos szöveg annak a Koszposznak összes műveit tartalmazta, akiről mindössze annyit tudunk, hogy Eleából származott, egy időben Parmenidész és Zénón tanítványa volt, majd Szókratész körébe kerülve annyira hatása alá került a Mester varázsának, hogy letelepedett Athénban és egyike volt azoknak, akik elsőként ismerték fel Platón vadászsenijét. A Szókratész irtóvárosának ürgyén érő vádak miatt azonban i. e. 400-ban el kellett hagynia Athént; későbbi életéről nem maradtak adatok.

Koszposz nevét a latin fordításokban „Hospes”-ként írták át; ennek köszönhetően „A szofista”-nak a latin változatról készült fordításaiban a filozófus egyszerűen mint „Vendég” szerepel. A jóvátehetetlen mulasztás tényét csak az menti valamelyest, hogy a braunschweigi városi lakosság felkelésének szele 1375-ben a szomszédos Grünwalduftenberget is elérte, s a fennálló zűrzavarban – végső soron véletlenül – a bencés kolostor könyvtárszárnya porig égett, benne Koszposz összes (görög és latin nyelvű) művével, a fent említett gyűjteményt is beleértve. „A szofista”-hoz írt méltatás az egyetlen Koszposzsal kapcsolatos mű, amely a tüzet túlélte: éppen az egyik szerzetesnél volt a vész idején. Leszármazottainak ezúton is köszönjük, hogy a becses dokumentumot rendelkezésünkre bocsátották.

Miután a zseniális vadászmeister hírében álló Koszposz hagyatéka a „Grünwalduftenbergi Vész”-ben (ezen a néven ismeri a vadásztársadalom az esetet) gyakorlatilag teljesen odaveszett, sokáig vita tárgyát képezte „A szofista” szerzői joga. Végül egy 1380-ban előásott Periklész-korabeli töredék, amely arról a vitáról tudósít, ami „A szofista” platóni, illetve koszposzi változata közötti eltérésekről folyt, véglegesen megoldotta a kérdést: a platóni „Szofista” nem azonos a koszposzival, s ez csak azért nem derülhetett ki a (jelenleg birtokunkban levő) „Sophister venatur”-ral kezdődő kommentárból, mert az azt őrző szerzetes időközben meglépett, s jelen sorok írójának is hatalmas fáradságába került, míg leszármazottaira ráakadt.

Telít. Sophister venatur, térjünk rá izgalmas vadásztörténetünkre. Már az elején kiderül, hogy vérbeli vadászokkal van dolgunk, akik, foguk közé szorítva *diareszisznek* nevezett fegyvert, rettenthetetlenül nyomulnak a vad után. Először is: hőseink olyan vadat keresnek, amelyet **még soha senkinek** nem sikerült *diareszisz*végre kapnia. Fennáll tehát a lehetősége annak, hogy a vad, amit keresnek, nem is **az** a vad. Szerencsére csalhatatlan kritérium áll a rendelkezésükre: a biztos információk a vad életéről. Az élettér létezéséről azonban csak úgy győződhetnek meg, ha túlmerészkednek a határain.

Vállalva minden kockázatot, megteszik.

Sőt: ahhoz, hogy be tudják cserkészni a vadat, fel kell öltetniük a bőrét.

Megteszik.

Ráadásul a felöltött bőr igen nehéz, lévén hogy egy sokfejű fajról van szó.

Nem baj. Vállalják.

És akkor jaj a vadnak.

A sikernek persze ára van: a vadászok válaszút elé kerülve (márpedig a *diaireszisz* használatának ez velejárója) kénytelenek lesznek megtagadni agg mesterük, Parveny D'Ész intelmeit, melyek minden valamirevaló vadászkodex alapját képezik. Egyébként, ha nem riadunk vissza némi pszichológizálástól, ezen a ponton eltűnődhetünk azon, milyen rossz hatással lehet a vaddal való (bár állítólag kényszerű) azonosulás az egykori vadásztanítványok tekintélytisztelőre.

A cselekmény bonyolítása mesteri. A szerző a vad becserkészésének aprólékos követezésével teremt az olvasót a történethez kötöző feszültséget. Minden mozzanatnak jelentősége van. A *diaireszisz*t avatottan használó vadászok szakértelmének köszönhetően egyre szorul a hurok a vad nyaka körül. És ebben az olcsó megoldási lehetőségeket zsákszámba kínáló történetben a szerző könnyed eleganciával lavírozik. Az állandó feszültség ellenére sem dolgozik látványos meglepetésekkel. Szinte az elejétől tudjuk, milyen lesz a vállalkozás kimenetele; amiért mégis végigolvassuk – méghozzá élvezettel – az amúgy vérré menő játszma leírását, az a vadászat folyamata maga, mely már-már művészté nemesedik a szerző látásmódjának köszönhetően.

És egy észrevétel a bevezetőben ismertett Koszposz-történet margójára. Egyesek, akiket nem győzött meg eléggé a név (a latin fordításnak köszönhető) eltorzulásáról szóló passzus, talán vitathatják, hogy a történetben szereplő „Vendég” azonos lenne Koszposszal. Nos, rá kell mutatnunk egy olyan tényre, amely még őket is kétségtelenül meggyőzi. Arról van szó, hogy ha a „Vendég” csakugyan egyszerű vendég lett volna, tehát idegen a vidéken, nem vállallhatta volna föl a vadásztársaság vezetőjének tisztét. Márpedig megtette, és mesterien is végezte a dolgát. Nyilvánvaló tehát, hogy csakis Koszposz (aki a történet idején már évek óta vadásztársai között élt) személye állhat a megtévesztő megnevezés mögött*.

Végezetül, vállalva az olcsó megoldások használatáért kijáró összes vád elviselését, ki kell jelentenünk: „A szofista” kétségtelenül a „Nyomok az avarban”-kötet gyöngyszeme.

Sajnos azonban meg kell maradnunk az egyes számnál. A kötet többi darabja ugyanis – főleg ehhez az egyhez viszonyítva – meglehetősen silány. Félő tehát, hogy a kötetről kialakuló összkép miatt a reCenzorizált mű sem érvényesül a köztudatban annyira, amennyire az kívánatos lenne. Azt ajánlanánk tehát a kiadónak, jelentesse meg más, megfelelőbb válogatásban, esetleg önálló kötetként. Elsőpró siker lenne.

reCenzor: Balogh Brigitta

*A *reCenzor* egy apró ellentmondást rejtett el az érvelésben. Megtalálónak gratulálunk, de ne örüljenek nagyon: nem volt túl nehéz rájönni.